

Zpracování jmenného záznamu dle platných standardů

Obsah

1	Základní pojmy	3
1.1	Knihovna – Katalog – Bibliografický/katalogizační záznam	3
1.2	Struktura bibliografického záznamu	4
1.2.1	Bibliografický popis (popisné údaje)	4
1.2.2	Selekční údaje	5
1.2.3	Obsahová charakteristika.....	5
1.2.4	Lokační údaje	6
1.2.5	Exemplářové údaje.....	6
1.2.6	Kódované údaje.....	6
1.3	Jmenný záznam – Jmenný popis / katalogizace / zpracování – Věcný popis / katalogizace / zpracování	7
2	Základní typy standardů	8
3	Pravidla RDA	9
3.1	Struktura RDA	9
3.2	Příklad bibliografického záznamu monografie dle RDA	10
4	Formát MARC 21.....	11
4.1	Základní struktura dat.....	11
4.2	Základní rozdělení polí.....	12
4.3	Příklad bibliografického záznamu monografie v tzv. „řádkovém“ MARCu	13
5	Minimální záznam RDA/MARC 21 pro textové monografické zdroje	14
6	Základní standardy pro jmenné zpracování v ČR.....	24
6.1	Pravidla.....	24
6.2	Formát	24
7	Literatura.....	25

1 Základní pojmy

1.1 Knihovna – Katalog – Bibliografický/katalogizační záznam

Nejprve tři definice z *České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)*, které nám umožní zařadit celou problematiku do širšího rámce:

- 1) **Knihovna** je kulturní, informační a vzdělávací instituce, která **shromažďuje, zpracovává a uchovává organizovanou sbírku dokumentů** a poskytuje knihovnické a informační služby uživatelům. Přístup k této sbírce dokumentů je umožněn prostřednictvím knihovního katalogu.
- 2) **Katalog** je sekundární informační zdroj obsahující **soubor katalogizačních záznamů o dokumentech**, které daná instituce uchovává ve svých fondech nebo které trvale nebo dočasně zpřístupňuje, vytvářený podle předem stanovených zásad a umožňující zpětné vyhledávání dokumentů.
- 3) **Bibliografický/katalogizační záznam** je **soubor údajů o zpracovávaném dokumentu**, vytvořený specifickými knihovnickými metodami. Umožňuje identifikaci dokumentu tím, že představuje v něm obsažené dílo, jeho vyjádření, jeho provedení do podoby dokumentu a jeho fyzickou jednotku, dále umožňuje jeho vyhledání a získání přístupu k němu.

Vidíme tedy, že bibliografický/katalogizační záznam je jedním z klíčových nástrojů, který umožňuje uživatelům přístup k dokumentům uloženým v knihovně.

1.2 Struktura bibliografického záznamu

Vlastní bibliografický záznam se skládá z následujících částí:

- bibliografický popis,
- selekční údaje,
- obsahová charakteristika,
- lokační údaje,
- exemplářové údaje,
- kódované údaje,

které si nyní podrobněji popíšeme.

1.2.1 Bibliografický popis (popisné údaje)

Bibliografický popis je soubor popisných údajů, které slouží zejména k identifikaci popisovaného dokumentu, to znamená, že na základě popisných údajů bychom měli získat dostatečnou představu o tom, jak daný dokument vypadá, aniž tento dokument máme přímo v ruce. Jednotlivé údaje se na základě vzájemných souvislostí seskupují do **8 oblastí**:

1. oblast – **oblast údajů o názvu a odpovědnosti**, např. *Mravenci se nedají / napsal a nakreslil Ondřej Sekora*
2. oblast – **oblast údajů o vydání**, např. *Vydání v KK druhé*
3. oblast – **oblast specifických údajů**
4. oblast – **oblast nakladatelských údajů**, např. *Praha : Knižní klub, 2015*
5. oblast – **oblast údajů fyzického popisu**, např. *95 stran : ilustrace (některé barevné) ; 24 cm*
6. oblast – **oblast údajů o edici**
7. oblast – **oblast údajů poznámky**
8. oblast – **oblast údajů o standardním čísle a dostupnosti**, např. *ISBN 978-80-242-4386-3 (vázáno)*

Při zápisu popisných údajů se zpravidla řídíme zásadou „Piš, co vidíš“.

1.2.2 Selekční údaje

Selekční údaje jsou určeny především k vyhledání konkrétního záznamu/dokumentu a dělí se na selekční údaje jmenné a věcné.

Selekční údaje jmenné

Jmenné selekční údaje umožňují vyhledání dokumentu podle jeho formálních charakteristik a mají podobu personálního, korporativního nebo názvového záhlaví.

Personální záhlaví = jméno osoby odpovědné za vytvoření díla, např. *Sekora, Ondřej*

Korporativní záhlaví = jméno korporace odpovědné za vytvoření díla, např. *Masarykova univerzita*

Názvové záhlaví = název dokumentu, např. *Bible*

Selekční údaje věcné

Cílem věcných selekčních údajů je umožnit vyhledávání podle obsahu (tématu) dokumentu. Věcné selekční údaje se dále člení se na selekční údaje systematické a předmětové.

Selekční údaje systematické = umělé selekční jazyky, např. MDT (Mezinárodní desetinné třídění)

Selekční údaje předmětové = selekční jazyky na bázi přirozeného jazyka, např. PHNK (Předmětová hesla Národní knihovny)

Selekční údaje jsou formalizované a unifikované. Pokud je to možné, přebírají se ze souborů autorit, např. Souboru národních autorit ČR (SNA ČR).

1.2.3 Obsahová charakteristika

Obsahová charakteristika přibližuje tematiku daného dokumentu formou anotace nebo referátu.

Anotace je stručný text, který charakterizuje obsah dokumentu a popř. informuje o autorovi, zaměření, vědecké nebo umělecké hodnotě dokumentu. Anotace se obvykle skládá pouze z jedné věty nebo fráze.

Referát/abstrakt je rovněž stručný text, který charakterizuje obsah dokumentu, ale bez doplňkových nebo hodnotících informací. Referát/abstrakt zpravidla přináší základní údaje o předmětu, cíli, metodách, výsledcích a závěrech popisované práce výzkumu nebo základní charakteristiky popísaného předmětu.

1.2.4 Lokační údaje

Lokační údaje určují místo uložení konkrétního exempláře dokumentu v knihovně. Tvoří je sigla a signatura.

Sigla = značka sloužící k jednoznačné identifikaci knihovny, např. *ABA001* = sigla NK ČR Praha

Signatura označuje uložení exempláře dokumentu v dané knihovně neboli kde přesně dokument v knihovně najdeme.

1.2.5 Exemplářové údaje

Exemplářové údaje informují o počtu exemplářů daného dokumentu ve fondu knihovny prostřednictvím přírůstkového čísla nebo číselného označení svazku či ročníku. Mohou zde být uvedeny také údaje o individuálních zvláštностech popisovaného exempláře (např. že daný exemplář obsahuje podpis autora).

1.2.6 Kódované údaje

Některé údaje o dokumentu mohou být zapsány v podobě kódu – pomocí kódu je např. zapisován údaj o jazyku dokumentu (*cze* = česky). Tyto údaje pak označujeme jako kódované údaje. Slouží především ke strojovému zpracování např. při vyhledávání.

1.3 Jmenný záznam – Jmenný popis / katalogizace / zpracování – Věcný popis / katalogizace / zpracování

Jmenný záznam

Jmenný záznam je část bibliografického záznamu skládající se **z bibliografického popisu** (viz bod 1.2.1) **a záhlaví – selekčních údajů jmenných** (viz bod 1.2.2), která jsou potřebná k zařazení údajů o dokumentu do katalogu, přístupových rejstříků či bibliografických databází.

Jmenný popis / katalogizace / zpracování

Vlastní tvorbu bibliografického popisu, záhlaví a s tím souvisejících jmenných a názvových autorit nazýváme jmenný popis, jmenná katalogizace nebo jmenné zpracování. Stejně je označována i nauka o jmenném záznamu a metodice jeho tvorby.

Věcný popis / katalogizace / zpracování

Obdobně proces tvorby věcných selekčních údajů a jejich přidělování dokumentům nazýváme věcný popis, věcná katalogizaci nebo věcné zpracování.

2 Základní typy standardů

Aby byly bibliografické záznamy všeobecně srozumitelné a knihovny mohly při jejich vytváření efektivně spolupracovat (sdílená katalogizace, výměna záznamů), a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni, je třeba při tvorbě záznamů postupovat stejným způsobem – tomu napomáhají tzv. **standardy**.

Pro jmennou katalogizaci (tj. vytváření jmenných záznamů) se používají dva základní typy standardů:

Pravidla – souhrn metodických pokynů, který umožňuje jednoznačně řešit problémy katalogizace. Pravidla nám říkají, které údaje z dokumentu vybrat a jakým způsobem tyto údaje zapsat.

Formát – stanovuje strukturu dat ve strojem čitelné podobě. Formát nám tedy říká, kam údaje zapsat.

K ustanovení platných standardů používaných v české katalogizační praxi došlo v roce 1996 a těmito standardy byla/jsou:

Pravidla AACR2R – Anglo-American Cataloguing Rules, 2nd edition, revisited (Anglo-americká katalogizační pravidla, 2. vydání, revidované), která byla v roce 2015 nahrazena novými **pravidly RDA** = Resource Description and Access.

Formát UNIMARC je od roku 2003 postupně nahrazovaný **formátem MARC 21**.

MARC = **M**achine **R**eadable **C**atalogue/Cataloguing (Strojem čitelný katalog/katalogizace)

Podrobný přehled platných standardů najdete v 6. kapitole.

3 Pravidla RDA

3.1 Struktura RDA

Pravidla RDA (Resource Description and Access) byla poprvé publikována v roce 2010. Byla sice koncipována jako kompatibilní s AACR2, ale vycházejí především z konceptuálních modelů FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records) a FRAD (Functional Requirements for Authority Data), čemuž odpovídá i jejich struktura:

- Obsah
- Předmluva
- Oddíl 1 Zápis atributů provedení a jednotky (kapitoly 1 – 4)
- Oddíl 2 Zápis atributů díla a vyjádření (kapitoly 5 – 7)
- Oddíl 3 Zápis atributů osoby, rodiny a korporace (kapitoly 8 – 11)
- Oddíl 4 Zápis atributů pojmu, objektu, události a místa (kapitoly 12 – 16)
- Oddíl 5 – 10 Zápis vztahů (kapitoly 17 – 37)
- Přílohy (A – L)
- Slovník termínů
- Rejstřík

Pravidla RDA pracují s těmito základními pojmy:

Entita = klíčový objekt

Atribut = vlastnost spojená s entitou (např. atributem entity dílo je název, rok vytvoření atd.)

Dílo = výrazný intelektuální nebo umělecký výtvar (abstraktní entita), např. *Hamlet*

Vyjádření = intelektuální nebo umělecká realizace díla, např. *překlad Hamleta do češtiny od Martina Hilského*

Provedení = fyzická podoba vyjádření, např. určité vydání knihy, vydané určitým nakladatelem s určitým počtem stran atd., např. *překlad Hamleta do češtiny od Martina Hilského vydaný ve 2. vydání v nakladatelství Atlantis*

Jednotka = jednotlivý exemplář nebo výskyt provedení (konkrétní entita), např. *exemplář výše uvedeného uložený v konkrétní knihovně*

Dalšími entitami jsou například **osoba, rodina, korporace/konference**.

Překlad pravidel RDA do češtiny zatím není plánován. Bude-li nutno pracovat s celým textem pravidel, bude se vycházet z aktuální verze v angličtině. Úplný text RDA zprostředkovává online *RDA Toolkit* dostupný z <http://www.rdatoolkit.org/> (přístup je placený). Alternativou je tištěná verze, jejímž nedostatkem je však obtížnější práce a neaktualnost. Základní pomůckou pro jmennou katalogizaci se tak stává příručka *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC 21 – tištěné a elektronické monografie – katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu* rovněž dostupná pouze online.

3.2 Příklad bibliografického záznamu monografie dle RDA

Sekora, Ondřej, 1899-1967

*Mravenci se nedají / napsal a nakreslil Ondřej Sekora. -- Vydání v KK druhé. -- Praha : Knižní klub, 2015. -- 95 stran : ilustrace (některé barevné) ; 24 cm
ISBN 978-80-242-4386-3 (vázáno)*

Typ obsahu: text

Typ média: bez média

Typ nosiče: svazek

Pro čtenáře od 6 let

**české příběhy *publikace pro děti*

4 Formát MARC 21

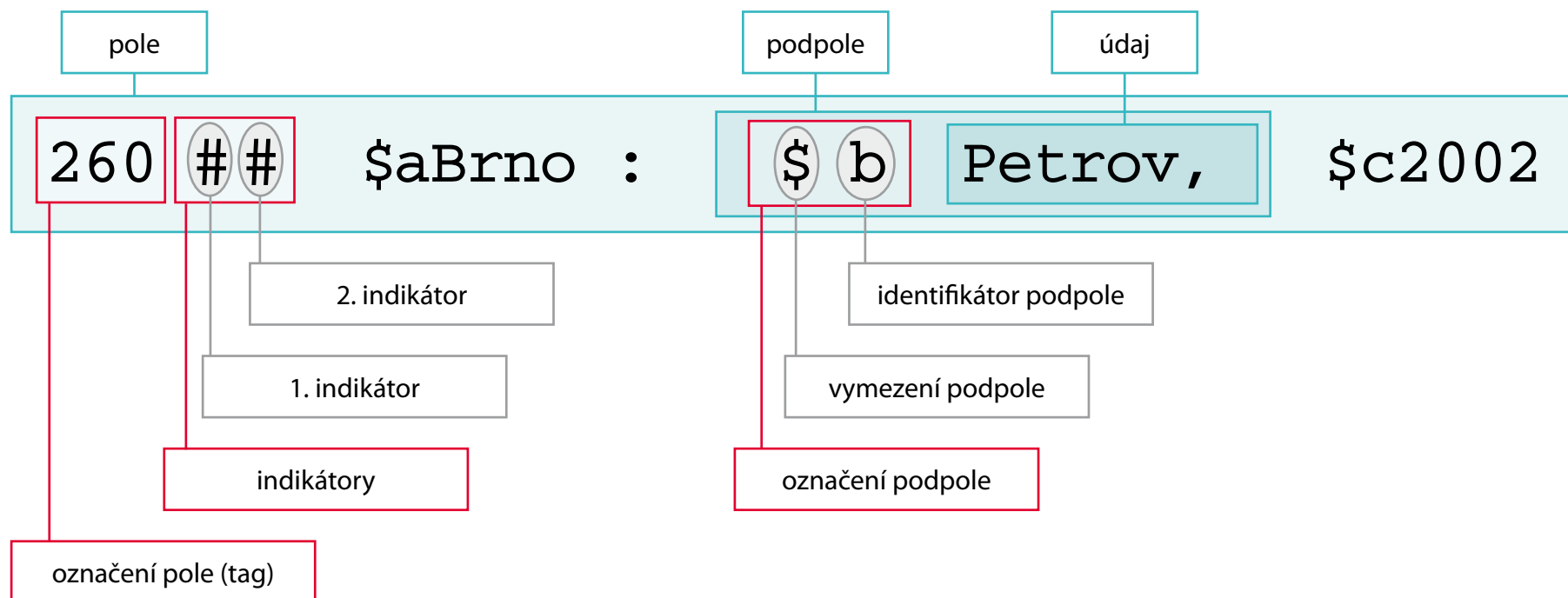
Formát MARC21 slouží pro výměnu dat mezi jednotlivými informačními institucemi nebo systémy. Stanoví povinné údaje pro výměnu, pořadí údajů, jejich odpovídající kódová označení a pravidla použití.

4.1 Základní struktura dat

Jednotlivý údaj, např. jméno nakladatele, je zapsán do tzv. **podpole**; několik souvisejících podpolí tvoří **pole**, např. Pole nakladatelských údajů.

Každé podpole je uvozeno **označením podpole** (znak dolaru + malé písmeno nebo číslice) a každé pole uvozuje označení pole neboli **tag** (3 číselné nebo abecední znaky).

Za tagem mohou následovat 2 **indikátory** (malé písmeno nebo číslice nebo mezera – značí se #), které vysvětlují nebo doplňují údaje obsažené v poli.

4.2 Základní rozdělení polí

Pole se shodnou první číslicí tvoří tzv. **bloky** – např. pole 245, 250 a 264 patří do tzv. bloku dvou stovkových polí neboli „dvoustovek“. Formát MARC 21 obsahuje tyto základní bloky:

0XX	Kontrolní informace, identifikační čísla, kontrolní pole, klasifikační znaky atd.
1XX	Hlavní záhlaví
2XX	Názvy a údaje o vydání, nakladatelské údaje atd.
3XX	Údaje fyzického popisu atd.
4XX	Údaje o edici
5XX	Poznámky
6XX	Věcné selekční údaje
7XX	Vedlejší záhlaví s výjimkou předmětů a edic; propojovací pole
8XX	Vedlejší záhlaví pro edici; knihovní jednotky atd.
9XX	Pole pro národní použití

4.3 Příklad bibliografického záznamu monografie v tzv. „řádkovém“ MARCu

LDR -----nam-a22-----i-4500
FMT BK
BAS \$a01
001 nkc20142539922
003 CZ-PrNK
005 20150525142244.0
007 ta
008 150115s2015----xr-a---b-----000-j-cze--
015 ## \$acnb002539922
020 ## \$a978-80-242-4386-3\$q(vázáno)
040 ## \$aOLA001\$bcze\$dABA001\$erda
072 #7 \$a821.162.3-3\$xČeská próza\$2Konspekt\$925
072 #7 \$a821-93\$xLiteratura pro děti a mládež (beletrie)\$2Konspekt\$926
080 ## \$a821.162.3-32\$2MRF
080 ## \$a821-93\$2MRF
080 ## \$a(0:82-32)\$2MRF
100 1# \$aSekora, Ondřej,\$d1899-1967\$7jk01110710\$4aut\$4ill
245 10 \$aMravenci se nedají /\$cnapsal a nakreslil Ondřej Sekora
250 ## \$aVydání v KK druhé
264 #1 \$aPraha :\$bKnižní klub,\$c2015
300 ## \$a95 stran :\$bilustrace (některé barevné) ;\$c24 cm
336 ## \$atext\$btxt\$crdacontent
337 ## \$abez média\$bn\$crdamedia
338 ## \$asvazek\$bnc\$crdacarrier
521 1# \$aPro čtenáře od 6 let
655 #7 \$ačeské příběhy\$7fd133973\$2czenas
655 #7 \$apublikace pro děti\$7fd133156\$2czenas
655 #9 \$aCzech stories\$2eczenas
655 #9 \$achildren's literature\$2eczenas
910 1# \$aABA001
928 1# \$aEuromedia Group – Knižní klub
910 2# \$aBOA001\$b2-1346.437
910 3# \$aOLA001\$b1-301.343
SYS 002539922

5 Minimální záznam RDA/MARC 21 pro textové monografické zdroje

V této kapitole se ve stručnosti seznámíme s tzv. Minimálním záznamem RDA/MARC 21 pro textové monografické zdroje, který je požadován jako nezbytné minimum při předávání záznamů do Souborného katalogu ČR a zároveň představuje pro řadu knihoven výchozí rámec při vytváření jejich bibliografických záznamů. Od tohoto minimálního záznamu byly rovněž odvozeny minimální záznamy RDA/MARC 21 pro další typy dokumentů, takže pochopení tohoto minimálního záznamu je nezbytným předpokladem pro pochopení všech ostatních.

LDR Návěští

obsahuje kódované informace týkající se parametrů záznamu
návěští je vždy tvořeno 24 znaky (pozice 00–23)

LDR -----nam-a22-----i-4500

např. hodnota na pozici 06 tj. 7. znak označuje typ záznamu – v tomto příkladu hodnota 'a' označuje textový dokument (hodnota 'c' na stejném místě by označovala hudebninu a hodnota 'e' kartografický dokument atd.)

001 Kontrolní číslo

číslo, které záznamu přiděluje instituce (knihovna) při jeho vytváření, využívání nebo distribuci

001 nkc20142539922

001 14919759

003 Identifikátor kontrolního čísla

kód instituce (knihovny), která přiděluje kontrolní číslo

003 CZ-PrNK

003 OCoLC

005 Datum posledního zpracování

16 znaků ve tvaru YYYYMMDDHHMMSS.F, které určují datum a čas poslední manipulace se záznamem

005 20150525142244.0

příklad záznamu, který byl naposledy aktualizován 25. května 2015 v 14:22:44.0

008 Údaje pevné délky

kódované informace o záznamu jako celku a o některých speciálních aspektech dokumentu

údaje se používají zejména při vyhledávání

pole je tvořeno vždy 40 znaky (pozice 00–39)

z hlediska minimálního záznamu jsou povinné pouze následující pozice:

00–05 datum uložení do souboru (RRMMDD)

06 typ data/publikační status (kód)

07–10 datum 1

15–17 místo vydání, produkce nebo realizace (kód země)

35–37 jazyk popisné jednotky

38 modifikace záznamu

008 150115s2015----xr-|||||||||||cze-

přičemž v tomto příkladu:

hodnota '150115' na pozici 00–05 znamená, že záznam by vytvořen 15. 1. 2015

hodnota 's' na pozici 06 označuje, že se jedná o jedno známé/pravděpodobné datum

hodnota '2015' na pozicích 07–10 říká, že dokument vyšel v roce 2015

hodnota 'xr-' na pozicích 15–17 říká, že dokument vyšel v ČR

hodnota 'cze' na pozicích 35–37 označuje, že dokument je zcela nebo převážně v češtině

hodnota '-' na pozici 38 znamená, že dokument je psán latinkou

U polí LDR a 00X je většina údajů vyplňována zpravidla automaticky na základě předchozího nastavení systému.

020 Mezinárodní standardní číslo knihy (ISBN)

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a - ISBN

\$q – vysvětlivka

\$z - zrušené/chybné ISBN

020 ## \$a978-80-242-4386-3\$q(vázáno)

020 ## \$a80-7185-124-8 \$q(Paseka ;\$qbrožováno)\$z80-7185-124-1

040 Zdroj katalogizace

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a - agentura zajišťující původní katalogizaci

\$b – jazyk katalogizace

\$c – agentura převádějící záznam do strojem čitelné podoby

\$d – agentura, která záznam modifikovala

\$e – použitá pravidla popisu

040 ## \$aOLA001\$bcze\$dABA001\$erda

040 ## \$aBOD001\$bcze\$dBOA001\$dABA001\$erda

ve druhém příkladu: záznam vytvořila Ústřední knihovna FF MU Brno (sigla BOD001), jazykem katalogizace je čeština, záznam převzala a upravila MZK Brno (sigla BOA001) a poté NKP Praha (sigla ABA001), při popisu byla použita pravidla RDA

041 Kód jazyka (vždy v případě opakovaných výskytů \$a u vícejazyčných publikací)

indikátor 1: indikátor překladu

0 – popisná jednotka není/neobsahuje překlad

1 – popisná jednotka je nebo obsahuje překlad

indikátor 2: kódovník jazyků MARC

– hodnota kódů jazyků je převzata z kódovníků MARC

7 – zdroj kódů je uveden v podpoli \$2

\$a - kód jazyka textu

041 0# \$acze\$aeng

dokument v češtině a angličtině např. Velký anglicko-český slovník

pokud je dokument pouze v jednom jazyce a nejde o překlad, pole se nevyplňuje (proto v řadě záznamů zdánlivě chybí)

044 Kód země vydání (vždy v případě opakovaných výskytů \$a, např. u koedice)

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a - kód země vydání

044 ## \$ait\$af\$asp

dokument byl vydán současně v Itálii, Francii a Španělsku

vyplňuje se pouze v případě, že byl dokument vydán či vyroben ve více než jedné zemi (proto v řadě záznamů zdánlivě chybí)

072 Kód předmětové kategorie*

v české katalogizační praxi se používá pro zápis skupiny Konspektu

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – kód zdroje

7 – zdroj specifikován v podpoli \$2

\$a - klasifikační znak jako součást skupiny Konspektu

\$x – slovní označení skupiny Konspektu

\$2 – kód zdroje – Konspekt

072 7# \$a821.162.3-3\$xČeská próza\$2Konspekt**080 Mezinárodní desetinné třídění (MDT) ***

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a - klasifikační znak MDT

\$2 – vydání

080 ## \$a821.162.3-32\$2MRF

*Užití polí 072 a 080 je fakultativní – záznam splňuje rozsah minimálního záznamu, obsahuje-li buď znak MDT, nebo údaj skupiny Konspektu.

100 Hlavní záhlaví – osobní jméno

indikátor 1: indikátor formy jména

0 – jméno se uvádí pod rodným/křestním jménem

1 – jméno se uvádí pod příjmením

3 – jméno se uvádí pod jménem rodiny (rodu)

indikátor 2: nedefinován

\$a - osobní jméno

\$b – římské číslice

\$c – doplňky ke jménu jiné než data

\$d – data související se jménem

\$q – rozpis iniciál rodného/křestního jména

\$7 – číslo autority

100 1# \$aSekora, Ondřej,\$d1899-1967

100 0# \$aJan Pavel\$bll.,\$cpapež

100 1# \$aTolkien, J. R. R.\$q(John Ronald Reuel),\$d1892-1973

100 3# \$aČapkovi (rodina)

110 Hlavní záhlaví – jméno korporace

indikátor 1: indikátor formy jména

0 – invertovaná forma jména

1 – jméno jurisdikce

2 – jméno v přímém pořadí

indikátor 2: nedefinován

\$a - jméno korporace nebo jurisdikce jako vstupní prvek

\$b – podřízená složka

\$c – místo konání akce

\$d – datum konání akce nebo podpisu smlouvy

\$g – další různé informace

\$n – číslo části/sekce/akce

\$7 – číslo autority

první indikátor s hodnotou 0 se vyskytuje minimálně

110 1# \$aČesko.\$bParlament.\$bPoslanecká sněmovna.\$bKancelář

110 2# \$aMoravská zemská knihovna (Brno, Česko).\$bOddělení knihovnictví

111 Hlavní záhlaví – jméno akce

indikátor 1: indikátor formy jména

0 – invertovaná forma jména

1 – jméno jurisdikce

2 – jméno v přímém pořadí

indikátor 2: nedefinován

\$a - jméno akce nebo jurisdikce jako vstupní prvek

\$c – místo konání akce

\$d – datum konání akce

\$e – podřízená složka

\$g – další různé informace

\$n – číslo části/sekce/akce

\$q – jméno akce následující ve vstupním prvku za jménem jurisdikce

\$7 – číslo autority

první indikátor s hodnotou 0 či 2 se vyskytuje minimálně

111 2# \$aKonference archivářů České republiky\$n(13. :\$d2009 :\$cBrno, Česko)

245 Údaje o názvu

indikátor 1: vedlejší názvové záhlaví

0 – vedlejší záhlaví se nevytváří

1 – vedlejší záhlaví se vytváří

indikátor 2: vyloučení znaků z řazení

0–9 – počet vyloučených znaků

\$a - název

\$b – další údaje o názvu

\$c – údaj o odpovědnosti atd.

\$n – číslo označení části/sekce díla

\$p – název části/sekce díla

245 10 \$aMravenci se nedají /\$cnapisal a nakreslil Ondřej Sekora

245 10 \$aLovci zlatých mloků :\$bantologie mladé české sci-fi /\$csestavil Vojtěch Kantor

245 10 \$aAnatomie člověka.\$nl.,\$pPohybový systém /\$cMilan Dokládál, Libor Páč

245 04 \$aThe Czech-American experience /\$cguest editor Bruce M. Garver

250 Údaje o vydání

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a - označení vydání

250 ## \$aVydání v KK druhé

264 Nakladatelské údaje, údaje o vytvoření díla a údaje o autorských právech

indikátor 1: pořadí údajů

– neuvádí se / první údaj

2 – dočasný údaj

3 – současný / poslední údaj

indikátor 2: funkce

0 – vytvoření / vznik

1 – nakladatel

2 – distributor

3 – výrobce

4 – údaje o autorských právech

\$a - místo vydání, distribuce atd.

\$b – jméno nakladatele, distributora atd.

\$c – datum vydání, distribuce atd.

264 #1 \$aPraha :\$bKníží klub,\$c2015

300 Fyzický popis

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a – rozsah

300 ## \$a95 stran**336 Typ obsahu**

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a – slovní označení typu obsahu

\$b – kód typu obsahu

\$c – zdroj

336 ## \$\$atext\$btxt\$crdacontentSeznam termínů viz <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/typ-obsahu-pole336-1>**338 Typ nosiče**

indikátor 1 – nedefinován

indikátor 2 – nedefinován

\$a – slovní označení typu nosiče

\$b – kód typu nosiče

\$c – zdroj

338 ## \$\$asvazek\$bnc\$crdacarrierSeznam termínů viz <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/typ-nosice-pole338-1>**490 Údaje o edici (neselekční)**

indikátor 1: indikátor vedlejšího záhlaví

0 – vedlejší záhlaví se nevytváří

1 – vytváří se záhlaví pro odlišnou formu názvu edice

indikátor 2: nedefinován

\$a - údaj o edici

\$v - označení svazku / pořadí

490 1# \$aKnihy odvahy a dobrodružství;\$vsv. 139

5XX Poznámky (povinné pouze v případech jednoznačně vymezených v RDA)

\$a – poznámka

502 ## \$aDiplomová práce (Mgr.)--Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, 1995**655 Rejstříkový termín – žánr / forma**

indikátor 1: typ termínu

– základní

0 – fasetový

indikátor 2: heslář / tezaurus

4 – zdroj nespecifikován

7 – zdroj specifikován v podpoli \$2

\$a – žánr / forma či základní termín

\$2 – zdroj záhlaví nebo termínu

\$7 – číslo autority

655 #7 \$\$ačeské příběhy\$7fd133973\$2czenas**700 Vedlejší záhlaví – osobní jméno**

s výjimkou 2. indikátoru má pole 700 stejnou strukturu jako pole 100

indikátor 2: typ vedlejšího záhlaví

– typ nespecifikován

2 – analytické záhlaví

710 Vedlejší záhlaví – jméno korporace

s výjimkou 2. indikátoru má pole 710 stejnou strukturu jako pole 110

indikátor 2: typ vedlejšího záhlaví

– typ nespecifikován

2 – analytické záhlaví

711 Vedlejší záhlaví – jméno akce

s výjimkou 2. indikátoru má pole 711 stejnou strukturu jako pole 111

indikátor 2: typ vedlejšího záhlaví

– typ nespecifikován

2 – analytické záhlaví

910 Údaje pro souborný katalog

indikátor 1: Cluster

1 – NK ČR

2 – MZK

3 – VKOL

indikátor 2:

– standardní hodnota

1 – vyřazeno z fondu

2 – periodikum bez odběru

3 – záznam bez vlastníka

\$a - sigla vlastníka

\$r – roky odběru nebo \$s – svazky

910 1# \$aABA001

Výše uvedený přehled polí Minimálního záznamu RDA/MARC21 pro textové monografické zdroje je jen velmi stručným úvodem do rozsáhlé problematiky jmenné katalogizace. Pro její hlubší pochopení je nezbytně nutné nastudovat standardy uvedené v následující kapitole, zejména pak příručku *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC21*.

6 Základní standardy pro jmenné zpracování v ČR

6.1 Pravidla

RDA Toolkit: resource description & access [online]. [Chicago]: American Library Association, c2010- [cit. 2016-12-18]. Dostupné komerčně z: <http://www.rdatoolkit.org/>

LICHTENBERGOVÁ, Edita, Marie BALÍKOVÁ, Ludmila BENEŠOVÁ, Jarmila PŘÍKRYLOVÁ a Jaroslava SVOBODOVÁ. *Katalogizace podle RDA ve formátu MARC21 – tištěné a elektronické monografie – katalogizace na úrovni minimálního/doporučeného záznamu* [online]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2015- [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/katalogizace-podle-rda-ve-formatu-marc-21-tistene-a-elektronicke-monografie-katalogizace-na-urovni-minimalniho-doporuceneho-zaznamu>

NK ČR – ... – Katalogizační politika

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/standard1>

6.2 Formát

24

MARC 21. Bibliografický formát. 1. české vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003. ISBN 80-7050-427-7. Aktualizace: Dodatek 1. 2010. ISBN 978-80-7050-581-6; Dodatek 2. 2014. ISBN 978-80-7050-639-4

MARC 21. Formát pro autority. 1. české vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 2004. ISBN 80-7050-441-2. Aktualizace: Dodatek 1. 2010. ISBN 978-80-7050-585-4

MARC 21. Formát pro exemplářové údaje. 1. české vyd. Praha: Národní knihovna České republiky, 2005. ISBN 80-7050-457-9

Minimální / Doporučený záznam pro SK ČR

<http://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/zpracovani-fondu/katalogizacni-politika/minimalni-doporucene-zaznamy-rda-marc-21>

7 Literatura

KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online databáze]. Praha: Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2016-12-18]. Dostupné z: <http://aleph.nkp.cz/cze/ktl>

STOKLASOVÁ, Bohdana. Vývoj katalogizačních pravidel v České republice ve 20. století aneb marné vzdorování zahraničním vlivům. *Národní knihovna: knihovnická revue*. 1999, roč. 10, č. 2, s. 55–62. ISSN 1214-0678. Dostupné z: <http://full.nkp.cz/nkkr/Nkkr9902/9902055.html>

STOKLASOVÁ, Bohdana. Přežije formát UNIMARC rok 2003?. *Ikaros* [online]. 2001, roč. 5, č. 9 [cit. 2016-12-18]. URN-NBN:cz:ik-10781. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10781>

PŘIBYLOVÁ, Jarmila a Jaroslava SVOBODOVÁ. RDA – nová katalogizační pravidla. Čtenář: měsíčník pro knihovny. 2014, roč. 66, č. 10, s. 343–347. ISSN 0011-2321. Dostupné z: <http://ctenar.svkkf.cz/clanky/2014-roc-66/10-2014/tema-rda---nova-katalogizacni-pravidla-132-1787.htm>

Tematický blok Katalogizační pravidla v širších souvislostech. In: Lenka Juračková a Jiří Mika, ed. *Knihovny současnosti 2014: sborník z 22. konference, konané ve dnech 9. až 11. září 2014 v areálu Univerzity Palackého v Olomouci*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení knihoven ČR, 2014. s. 94–118. ISBN 978-80-86249-71-1. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/ks2014/Sbornik2014.pdf>

Drobíková, Barbora. Standardy pro knihovní katalogy v sémantickém webu. *Knihovna: knihovnická revue*. 2013, roč. 24, č. 2, s. 72–83. ISSN 1801-3252. Dostupné z: <http://oldknihovna.nkp.cz/knihovna132/132072.htm>

25

a literatura uvedená v kapitole 6. Základní standardy pro jmenné zpracování dokumentů.

Autorem studijního textu je PhDr. Hana Vochozková
Masarykova univerzita, Ústav výpočetní techniky, Knihovnicko-informační centrum
e-mail: vochozkova@ics.muni.cz

Projekt je realizován za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky v rámci projektu Veřejné informační služby knihoven (VISK 1).